
נתוני 2017

של הקו הטלפוני עבור עובדים זרים
במסגרת ההסכמים הביטורליים

מטרת ההסכמים הבילטרליים להבאת עובדים זרים¹ בענפים שונים היא למגר את תופעת דמי התיווך הבלתי חוקיים, תוך גיוס עובדים איכותיים ומקצועיים המודעים לזכויותיהם וחובותיהם בישראל. ההסכמים הבילטרליים מסייעים בצמצום היקף הפגיעות בעובדים, עבדות מודרנית וסחר בבני אדם.

בשנת 2010, חתמה ממשלת ישראל על הסכם בילטרלי (בין-ממשלתי) עם ממשלת תאילנד המופעל במסגרת פרויקט Thailand-Israel Cooperation (TIC), במטרה למנוע גביית דמי תיווך לא-חוקיים מעובדים זרים המגיעים לעבוד בישראל בענף החקלאות. ההסכם החל להיות מיושם בשנת 2012. בהמשך, נחתמו הסכמים דומים עם ממשלות בולגריה, מולדובה, רומניה, אוקראינה וסין בענף הבניה. ב-2015 נחתמו הסכמים לביצוע פילוט עם ממשלות נפאל וסרי לנקה בענף הסיעוד. כמו כן, החל משנת 2010 הגיעו לישראל בהסדר במסגרת הסכמים בילטרליים עובדי חקלאות עונתיים מסרי לנקה.² עד עתה נכנסו לישראל כ-37,000 עובדים ועובדות במסגרת הסכמים אלו, מתוכם 28,000 בקירוב שהו בישראל בסוף שנת 2017. ההסכמים הבילטרליים נמצאים תחת תהליך של בחינה, למידה והתפתחות לקראת חתימה על הסכמים נוספים בעתיד.

במסגרת ההסכמים הבילטרליים, ביולי 2012 הקים המרכז להגירה בינלאומית וקליטה (CIMI) בשותפות עם רשות האוכלוסין וההגירה קו טלפוני לעובדים זרים בישראל, הנותן מענה לעובדים בשפתם. קו חם זה מופעל על ידי CIMI, והפניות המגיעות אליו מועברות לרשות האוכלוסין וההגירה, המעבירה אותן לטיפול ביחידות הרלוונטיות במשרדי הממשלה המוסמכים, בהתאם לסוג הפניה או התלונה. נתוני הפניות נקלטים לתוך מערכת ממוחשבת המקבלת ומנתבת את הפניות בין הגורמים, ומאפשרת איסוף שיטתי של הנתונים וניתוחם. עלון זה מציג את הנתונים שנאספו מאז הקמת הקו החם, ובייחוד מאז הקמת המערכת הממוחשבת בשנת 2014.³

עמותת CIMI מיסודו של ג'וניס ישראל, עובדת בשיתוף עם רשות האוכלוסין וההגירה הישראלית וארגונים ממשלתיים ולא ממשלתיים בארצות המוצא. במסגרת פעילות זו, העמותה מסייעת בפרסום האפשרות להגיע ולעבוד בישראל תחת ההסכם הבילטרלי, מיון העובדים המתאימים ותאום הליך הגעתם לישראל, ומספקת הדרכה לעובדים ומידע על זכויותיהם.

1. המושגים בעלון מתייחסים לאוכלוסיות השונות כפי שנקבעו על ידי חקיקה ישראלית. הם אינם בהכרח משקפים את המושגים בהם CIMI עושה שימוש ואת האופן בו העמותה רואה את השימוש במושגים.

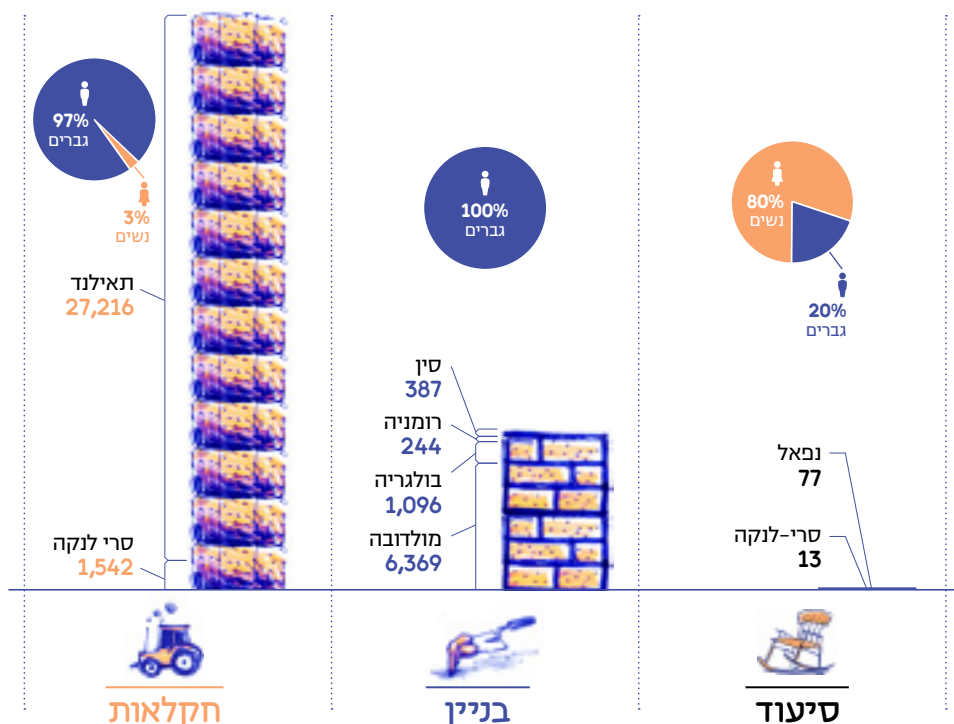
2. עובדים עונתיים מגיעים לתקופה של 4-8 חודשים במטרה לענות על צרכים של עבודה עונתית בגידולים רבים בענף החקלאות. לאחר סיום הגידול העונתי העובד חוזר לארצו (לעומת עובד קבוע שמחזיק לעונת הגידול מעסיקו חייב למצוא עבורו תעסוקה אצל חקלאים אחרים). כמו כן, מעסיק ראשי להזמין בשנה העוקבת את העובדים שכבר הוכשרו אצלו לעבודה בשנה הקודמת.

3. הנתונים בחלקי העלון השונים מעודכנים נכון למועד הוצאתם.

ההסכמים הבילטרליים צמצמו באופן משמעותי את גביית דמי התיווך הבלתי חוקיים. כתוצאה מכך, עלות ההגעה לארץ ירדה מעשרות אלפי דולרים למאות בודדות של תשלומים מותרים. במסגרת ההסכמים עד היום רק בענפי החקלאות והסיעוד

נחסכו קרוב ל-
4 \$ 191,345,130

עובדים זרים שהגיעו במסגרת ההסכמים הבילטרליים: ענפים וארצות מוצא⁵

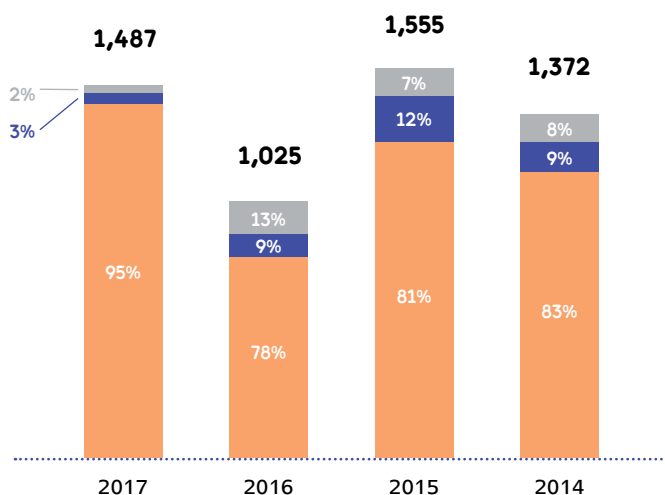
4. לתקנות בנושא סכומים המותרים בחוק לגבייה מעובדים זרים עבור שירותי לשכה פרטית בחקלאות ובסיעוד ראו באתר לשכת התעסוקה: https://www.nevo.co.il/law_html/law01/500_818.htm

5. הנתון המתייחס למספר העובדים שהגיעו במסגרת ההסכמים הוא נתון מצטבר.

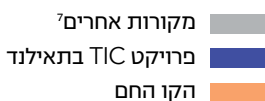
פניות⁶ נכנסות לקו הטלפוני

בארבע השנים האחרונות התקבלו
פניות מ-**5,439** עובדים

מקור הפניות

6. הקו החם מקבל פניות בנושאים שונים. חלק מהפניות הן תלונות המועברות לטיפול. ראו בעמוד 8.

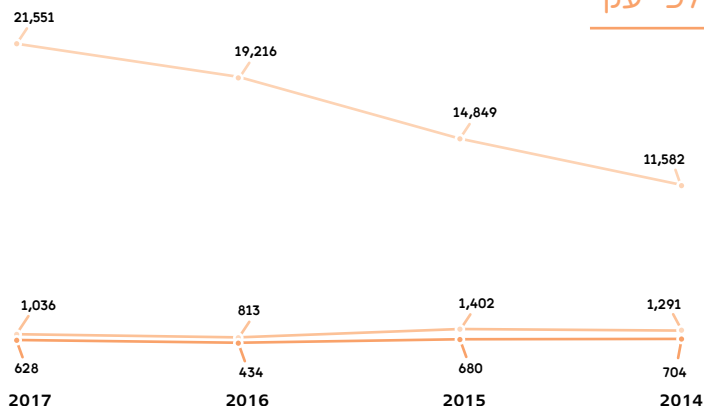
7. מתוך המקורות האחרים לדוגמא: שגרירות תאילנד בישראל, עמותת "לה סטרדה" (מולדובה), לשכת התעסוקה המולדבית, משרד העבודה (רומניה).

התפלגות פניות לפי ענף

ענף

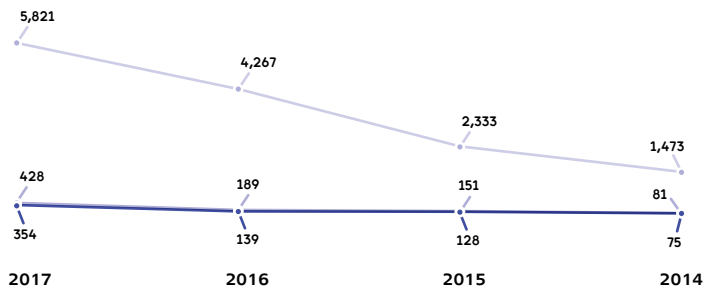
החקלאות⁸

עובדים בישראל
מס' פניות
מס' עובדים שפנו

ענף הבניין

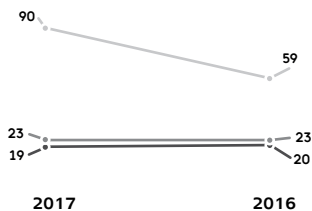

עובדים בישראל
מס' פניות
מס' עובדים שפנו

ענף

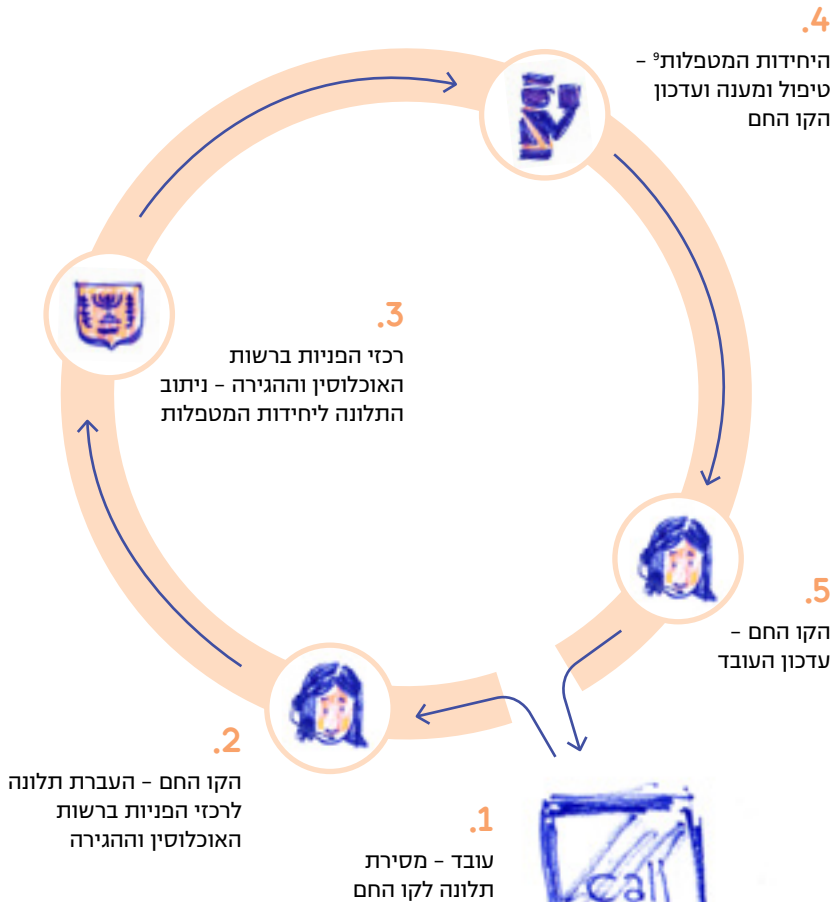
הסיעוד

עובדים בישראל
מס' פניות
מס' עובדים שפנו

8. נכון להיום מספר העובדים בענף החקלאות המגיעים לעבודה בישראל במסגרת הסכם בילטרלי גדול משמעותית ממספר העובדים שהגיעו תחת הסכמים בענפי הבניין והסיעוד. בהתאם לכך, עובדים מענף זה מהווים רוב מכריע מקרב הפונים לקו החם.

6 הליך טיפול בתלונה

1-700-707-889

9. היחידות המטפלות הן: מינהל אכיפה חרים ברשות האוכלוסין וההגירה, מינהל הסדרה ואכיפה של משרד העבודה הרווחה והשירותים החברתיים, מינהל הבטיחות של משרד העבודה הרווחה והשירותים החברתיים, הממונה על זכויות עובדים זרים במשרד העבודה הרווחה והשירותים החברתיים, משטרת ישראל.

דוגמא לטיפול בתלונה על ידי יחידת האכיפה של רשות האוכלוסין וההגירה:

"נחתנו היום בישראל וכשהגענו למגורים שלנו ראינו קרוואן מאובק ומוזנח, בלי שמיכות וכריות ובלי כלים במטבח. זה לא מקום ראוי למחייה. אנחנו ממש צריכים עזרה לקראת סוף השבוע שיהיה לנו איפה לגור."

הקו החם העביר את המקרה לרכזת כדחוף.

רכזת הפניות העבירה את הפנייה לטיפול דחוף של יחידת האכיפה של רשות האוכלוסין וההגירה.

יחידת האכיפה של רשות האוכלוסין וההגירה יצרה קשר מידי עם המעסיק והנחתה אותו להתאים את המגורים לעובדים ולתת להם את כל הציוד הנדרש.

מתורגמנית הקו החם שוחחה עם העובד עוד באותו הערב, והוא אישר ש"המעסיק הביא לנו כריות ושמיכות, והוא עובד כעת על ניקיון וסידור המקום וכלי המטבח". העובד גם קיבל טלפון אליו יוכל להתקשר בסוף השבוע אם עולה דבר מה דחוף. לאחר סוף השבוע מתורגמנית הקו החם יצרה שוב קשר עם העובד, הוא מסר כי "בעיית המגורים נפתרה והכל בסדר עכשיו."

דוגמא לטיפול בתלונה על ידי מנהל ההסדרה והאכיפה במשרד העבודה, הרווחה והשירותים החברתיים:

"המעסיק שלי לא שילם לי את שכר חודש פברואר."

הקו החם העביר את המקרה לרכזת.

הרכזת העבירה את התלונה לתחום פניות ותלונות במשרד העבודה והרווחה, ומשם היא הועברה לטיפול אגף אכיפה מנהלית.

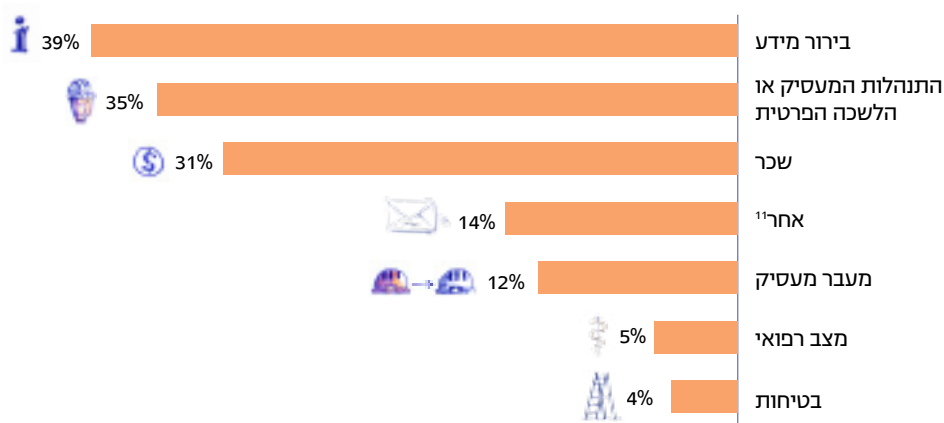
אגף אכיפה מנהלית פתח בחקירה ובמסגרתה נמצא כי המעסיק לא שילם לעובד שכר מינימום. בסיום הליך החקירה ניתנה למעסיק הודעה על עיצום כספי. בנוסף ניתנו למעסיק שתי התראות מנהליות על אי מסירת תלוש שכר והלנת שכר. תחום פניות ותלונות במשרד העבודה עדכן את הקו החם.

הקו החם יצר קשר עם העובד ועדכן אותו בהתפתחויות. כמו כן נמסר לעובד מידע על האפשרות להגיש תביעה על הסכומים שהמעסיק חייב לו בבית דין אזרחי.

8 נושאים העולים מהפניות¹⁰

סך כל הפניות והתלונות לשנת 2017

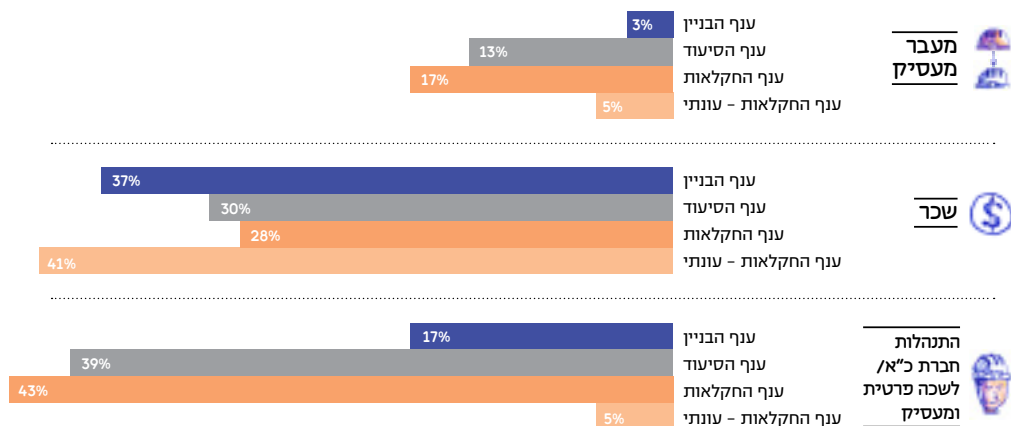
מבין הפניות בנושא: בירור מידע	מבין התלונות בנושא: שכר	מבין התלונות בנושא: התנהלות מעסיק או לשכה פרטית	מבין הפניות בנושא: בירור מידע
36% בירור בנושא זכויות 15% בירור מידע – מעבר מעסיק 14% בירור מידע – פיצויי פיטורין	38% שכר לא לפי חוק 32% שכר לא משולם 21% שכר ללא תלוש	19% יחס מעסיק 10% תנאי מגורים 7% חשש מהחזרה מאולצת על ידי המעסיק למדינת המוצא	29% עובד ללא עבודה 21% עובד ללא רשיון עבודה 8% אלימות עמיתים לעבודה

10. האחוז מייצג את מספר הפעמים שנושא הופיע מסך כל הפניות והתלונות.

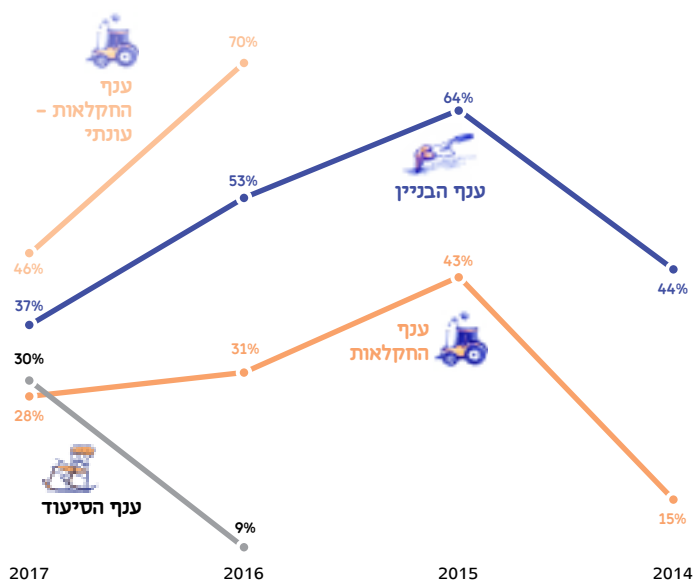
11. מתוך נושאי הפניה האחרים לדוגמה: עובד ללא עבודה, עובד ללא אשרה, הטרדת עובד/ת, סמים, אלימות עמיתים לעבודה.

מאפיינים של נושאי תלונות לפי ענפים

נושאי תלונה נפוצים בכל ענף העסקה, מתוך סך הפניות בכל ענף:

תלונות בנושא שכר מתוך סך כל הפניות מדי שנה, לפי ענף:

מצב הטיפול בפניות ותלונות

הפניות והתלונות מנותבות על פי הנושא לגורמים המטפלים. משך הטיפול משתנה בהתאם לנושא ולנסיבות הפנייה. על פי רוב, הקו החם מסייע במתן מידע, רשות האוכלוסין וההגירה מטפלת בנושא התנהלות המעסיק או הלשכה הפרטית ומעבר בין מעסיקים, ומשרד העבודה, הרווחה והשירותים החברתיים מטפל בנושאים של שכר¹² ובטיחות בעבודה.

מתוך 1,487 הפניות והתלונות שהתקבלו בקו החם בשנה האחרונה:

680

טופלו ונסגרו

מתוך

685

הועברו לטיפול הקו החם

טופלו ונסגרו על ידי הגופים האחראים
ברשות האוכלוסין וההגירה.¹³

346

מתוך

381

פניות ותלונות הועברו
לטיפול רשות האוכלוסין
וההגירה

מתוך התלונות שהועברו ליחידת האכיפה נמצאו הפרות
ב-8 תלונות, ולא נמצאו הפרות ב-63 תלונות.

288 הועברו למנהל ההסדרה והאכיפה, בהן: 127

תלונות נמצאות בבדיקת ובטיפול מנהל ההסדרה
והאכיפה, ב-15 תלונות הוטלו עיצומים כספיים על
מעסיקים, 29 תלונות נמצאות בשלב קבלת החלטה
לאחר סיום חקירה, 22 תלונות נסגרו ללא ממצאים, 49
תלונות נסגרו בגלל הליך קודם שקיים מול המעסיק,
ו-46 תלונות הגיעו לסיום טיפול מסיבות אחרות. יתר
47 הפניות והתלונות הועברו לטיפול מנהל הבטיחות.

מתוך

335

פניות ותלונות הועברו
לטיפול משרד העבודה,
הרווחה והשירותים
החברתיים

פניות ותלונות נסגרו מסיבות אחרות.¹⁴ 86

12. בתלונות בנושא שכר, מינהל ההסדרה והאכיפה במשרד העבודה אינו יכול לתת סעד לעובד, אלא רק סנקציה מינהלית או פלילית למעסיק לאחר שסיים לנהל תיק חקירה. לכן בין אם הטיפול מול המעסיק נמשך או הסתיים, כדי לקבל סעד על העובדים לפנות במקביל לבית דין אזרחי.

13. הגופים האחראים הם: רכזי הקו החם ברשות ההגירה, יחידת האכיפה, אכיפה מנהלית ומת"ש.

14. סיבות אחרות הן: עובד שחזר בו מתלונתו, חסרים פרטים בתלונה, חוסר שת"פ מצד הפונה, תלונה שהתקבלה מערוצים נוספים.

